

LIŠEJNÍKY ZAZNAMENANÉ BĚHEM 25. JARNÍHO SETKÁNÍ BRYOLOGICKO-LICHENOLOGICKÉ SEKCE ČBS V HORAŽĎOVICÍCH V DUBNU 2018

Lichens recorded during the 25th spring meeting of the Bryological and lichenological section of the CBS in Horažďovice, April 2018

František Bouda¹, Eliška Konečná², Jiří Malíček³, David Svoboda²,
Petr Uhlík⁴ & Jan Vondrák³

¹Národní muzeum, mykologické oddělení, Cirkusová 1740, Horní
Počernice CZ-193 00 Praha 20, e-mail: frantisek_bouda@nm.cz;

²Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra botaniky,
Benátská 2, CZ-128 01 Praha 2; ³Botanický ústav AV ČR, v.v.i.,
Zámek 1, CZ-252 43 Průhonice; ⁴Muzeum Sokolov, Zámecká 1, CZ-
356 01 Sokolov

Abstract:

We present a list of 176 lichenized and three non-lichenized fungi recorded in the Sušice and Horažďovice regions of Southwest Bohemia in April 2018 during the 25th spring meeting of the Bryological and Lichenological Section of the Czech Botanical Society. We focused on limestone and silicate rocks and rocky outcrops occurring in this lichenologically poorly known area. *Caloplaca epierodens* is new to the Czech Republic and *Gyalecta geotica* is new to Bohemia. One of two known Czech localities of the cyanolichen *Placynthium caesium* is located in the area. Several other rare and remarkable species were found in the region, for example *Caloplaca erodens*, *C. limonia*, *Diplotomma porphyricum*, *Dirina stenhammarii*, *Lecania cuprea*, *Lecanora rouxii*, *Lepraria diffusa*, *L. nivalis*, *Leptogium teretiunculum*, *Lichinella nigrifella*, *Metamelanea caesiella*, *Psora decipiens*, *Rhizocarpon petraeum*, *Solorina saccata*, *Toninia aromatica* and *Verrucaria caerulea*.

Key words:

biodiversity, *Caloplaca epierodens*, limestone, *Solorina saccata*, Sušicko-horažďovické vápence.

ÚVOD

Území Sušicko-horažďovických vápenců spadá do dvou geomorfologických oblastí (Zahradnický & Mackovčín 2004). Na severovýchodě

zasahuje do Středočeské pahorkatiny (do oblasti Blatenské pahorkatiny), na jihozápadě přechází do Šumavské hornatiny (celek Šumavské podhůří). Tyto vápencové výchozy znamenají v krajině převážně silikátových jihozápadních Čech významné botanické zpestření, lišejníky nevyjímaje. Navíc je území z lichenologického hlediska velmi málo probádané.

Hlavním zdrojem historických dat z této oblasti je práce Františka Malocha (Maloch 1936), která se zabývá rostlinstvem celého sušického okresu. Z boru na vápencovém podkladu Neveselá u Budětic udává Maloch dva druhy dutohlávek – *Cladonia arbuscula* a *C. ciliata* var. *tenuis* (jako *C. silvatica* a *C. tenuis*), z jižního svahu pod zříceninou hradu Prácheň zmiňuje pouze druh *Cladonia floerkeana*. Nad vápenkou u Velkých Hydčic na borce jeřábů popisuje výskyt druhů *Lecanora allophana* a *Physcia tenella*. A v neposlední řadě navštívil také borový les v okolí hradu Rabí, kde z epifytických lišejníků uvádí *Physcia stellaris*, *P. tenella*, *Physconia distorta* a *Xanthoria parietina*. Ze zemních lišejníků zde zmiňuje druh *Cladonia pocillum*, *C. rangiformis*, *Collema cristatum*, *C. tenax*, *Peltigera malacea*, *P. polydactyla* a dva druhy typické pro vápencové skalky: *Rhizocarpon petraeum* a *Toninia sedifolia*. Recentně byl z území udáván druh *Dirina stenhammarii* (Vondrák et al. 2007).

METODIKA

Nomenklatura lišejníků a kategorie ohrožení jsou sjednoceny dle Červeného seznamu lišejníků České republiky (Liška & Palice 2010) a dle práce Malíček et al. (2018b). Uvedeny jsou pouze kategorie RE – vyhynulý, CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený a VU – zranitelný. Lišejníky a lišejníkům podobné houby chybějící v citovaných pracích jsou uvedeny s autorskými zkratkami. Lichenikolní houby jsou označeny hvězdičkou (*). Sběry J. Malíčka (JM) jsou uloženy v jeho soukromém herbáři, sběry J. Vondráka (JV) v herbáři Botanického ústavu AV ČR (PRA), sběry F. Boudy jsou uloženy v herbáři Národního muzea (PRM) a sběry D. Svobody (DS) v herbáři katedry botaniky PřF UK v Praze (PRC). Ostatní záznamy pocházejí z terénních zápisků a nepublikované údaje Jana Vondráka z let 2007 a 2008 jsou také zahrnuty v soupisu druhů. Položky byly určovány pomocí klasických mikroskopických metod, stélkových reakcí a tenkovrstvené chromatografie (TLC). Sekundární metabolity byly prověřovány u položek druhů *Lecanora rouxii*, *Lepraria diffusa*, *L. nivalis* a *Xanthoparmelia pulla*. Souřadnice jsou uvedeny v systému WGS-84.

SEZNAM NAVŠTÍVENÝCH LOKALIT [List of visited localities]

1. Horažďovice, zřícenina hradu Prácheň, zbytky zdí zříceniny, 49°18'57,6"N, 13°40'53,7"E, 500 m n. m., 19. 4. 2018.

2. Horažďovice, zřícenina hradu Prácheň, výchozy silikátových skal na západním svahu kopce, 49°18'54,3"N, 13°40'47,6"E, 460 m n. m., 19. 4. 2018.
3. Horažďovice, Svaté Pole, přírodní památka Kozlovská stráž, malé vápencové skalky nad pravým břehem řeky Otavy, 49°18'26,6"N, 13°43'45,8"E, 420 m n. m., 19. 4. 2018.
4. Horažďovice, Rabí, vápencové skály a zdi zříceniny hradu Rabí, 49°16'44,0"N, 13°37'04,0"E, 510 m n. m., 20. 4. 2018.
5. Rabí, vrch Chanovec nad silnicí směrem na Sušici, 49°16'22,8"N, 13°36'10,4"E, cca 500 m n. m., 20. 4. 2018.
6. Rabí, skály blízko lomu Rabí nad silnicí směrem na Sušici, 49°16'19,2"N, 13°36'19,4"E, 510 m n. m., 20. 4. 2018.
7. Katovice, Krty-Hradec, vápencové skalky s příměsí silikátů nad Veským rybníkem, 49°17'29,7"N, 13°51'02,8"E, 450 m n. m., 22. 4. 2018.
8. Horažďovice, Hradešice, vrch Semlina, strmý jihozápadní svah nad Černíčským potokem s vápencovými i silikátovými výchozy, 49°18'20,8"N, 13°36'23,7"E, 460 m n. m., 22. 4. 2018.
9. Horažďovice, Žichovice, přírodní rezervace Čepičná, vrch Chanovec, 49°16'28,9"N, 13°35'30,1"E, 500 m n. m., 17. 3. 2007.
10. Horažďovice, Žichovice, skalnatý svah v lomu „Kočí Břeh“, 49°15'40,3"N, 13°36'27,3"E, 500 m n. m., 17. 3. 2007.
11. Horažďovice, Žichovice, na polní cestě k lomu „Kočí Břeh“, 49°15'52,2"N, 13°36'49,7"E, 500 m n. m., 17. 3. 2007.
12. Horažďovice, Žichovice, na břehu řeky Otavy poblíž vlakové stanice, 49°16'21,0"N, 13°36'59,7"E, 430 m n. m., 17. 3. 2007.
13. Horažďovice, Čepice, na mostě ve vsi Čepice, 49°16'03,3"N, 13°35'40,9"E, 450 m n. m., 17. 3. 2007.
14. Horažďovice, Čepice, ve vsi Čepice, 450 m n. m., 17. 3. 2007.
15. Horažďovice, Rabí, osluněné vápencové skály pod hradem, 510 m n. m., 1. 5. 2008.

SEZNAM ZAZNAMENANÝCH DRUHŮ

[List of recorded species]

Zkratky substrátů [Substrate abbreviations]: **Apl** – *Acer platanoides*, **bryo** – mechorosty [bryophytes], **cs** – vápnitá půda [calcareous soil], **dw** – mrtvé/tlející dřevo [dead/decaying wood], **Fra** – *Fraxinus excelsior*, **lr** – vápencová skála/kámen [limestone rock/stone], **mor** – malta, beton [mortar, concrete], **Pin** – *Pinus sylvestris*, **Pop** – *Populus*, **Qpe** – *Quercus petraea*, **sil** – silikátové vložky [siliceous rock], **Sni** – *Sambucus nigra*, **st** – kámen neurčitého zařazení [stone], **ter** – půda [soil], **Til** – *Tilia* sp.

Acarospora cervina – 3 (lr), 4 (lr)

Acarospora fuscata – 2 (sil), 8 (sil)

- Acarospora praeruptorum* – 2 (dw, ter)
Acrocordia conoidea – 1 (lr) JV19414
Agonimia tristicula – 2 (Qpe) JV19384, 19405, 19407, 3 (bryo), 4 (lr), 7 (lr), 8, 9 (bryo) JV5129
Amandinea punctata – 1 (Apl)
Anisomeridium macrocarpum (Körb.) V. Wirth – 2 (Qpe) JV19399
Anisomeridium polypori – 1 (Apl)
Aspicilia caesiocinerea – 2 (sil)
Aspicilia calcarea – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Aspicilia contorta s. str. – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Aspicilia contorta subsp. *hoffmanniana* S. Ekman & Fröberg – 4 (lr), 13 (mor) JV5113
Bacidia bagliettoana – 6 (lr), 7 (lr)
Bacidia trachona (VU) – 2 (sil) JV19398, 19412, 8 (sil)
Bagliettoa baldensis – 9 (lr) JV5009 (rev. J. Halda 2007)
Bagliettoa calciseda – 3 (lr) JM11810, 7 (lr), 8 (lr)
Bilimbia fuscoviridis – 4 (lr)
Bilimbia sabuletorum – 3 (lr), 4 (lr), 8 (lr)
Botryolepraria lesdainii – 1 (lr), 4 (lr)
Buellia aethalea – 2 (sil) JV19392
Buellia griseovirens – 1 (Til)
Caloplaca arnoldii (CR) – 8 (lr)
Caloplaca chrysojeta – 4 (lr), 7 (lr), 8 (lr), 9 (lr) JV5121
Caloplaca cirrochroa (obr. 1) – 3 (lr), 4, (lr), 5 (lr)
Caloplaca crenulatella s. l. – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr), 15 (lr) JV6348
Caloplaca decipiens – 7 (lr)
Caloplaca dichroa – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Caloplaca epierodens Cl. Roux & M. Bertrand – 4 (lr) JV19470
Caloplaca erodens (VU) – 4 (lr), 15 (lr) JV6862
Caloplaca flavocitrina – 1 (Qpe), 3 (lr), 4 (lr), 8 (lr)
Caloplaca flavovirescens – 3 (lr), 4 (lr)
Caloplaca grimmiae – 2 (stélka [thallus of] *Candelariella vitellina*) JV19393
Caloplaca inconnexa (VU) – 4 (lr), 7 (lr), 8 (lr)
Caloplaca interfulgens (Nyl.) J. Steiner – 3 (lr), 4 (lr)
Caloplaca limonia Nimis & Poelt – 4 (lr)
Caloplaca oasis – 4 (lr), 7 (lr)
Caloplaca obscurella – 14 (Pop) JV5100
Caloplaca polycarpa (VU) – 3 (lr)
Caloplaca pusilla – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr) DS2666
Caloplaca raesaenenii (VU) – 10 (bryo) JV6918 (sub *C. thuringiaca*)
Caloplaca subpallida – 3 (lr), 7 (lr)
Caloplaca teicholyta – 3 (lr), 4 (lr)
Caloplaca variabilis – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr) JM11816, 12 (mor) JV6403, 13 (mor) JV4992, 5114, 15 (lr) JV6402
Caloplaca velana – 6 (lr), 15 (lr) JV6863
Caloplaca viridirufa (VU) – 2 (lr) JV19402

Obr. 1. Krásnice žlutooranžová (*Caloplaca cirrochroa*) je poměrně hojným lišejníkem kolmých vápencových skal. Foto F. Bouda

Fig. 1. *Caloplaca cirrochroa* is quite a common lichen on vertical limestone rocks. Photo by F. Bouda

Obr. 2. Placynthium černé (*Placynthium nigrum*) patří k běžným cyanolišejníčkům na vápencích. Charakteristickým znakem je výrazně vyvinutý a zpravidla namodralý prothalus. Foto F. Bouda

Fig. 2. *Placynthium nigrum* is a common cyanolichen on limestones. Its conspicuous and usually blue prothallus is a typical character of this species. Photo by F. Bouda

- Candelariella aurella* – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Candelariella coralliza – 2 (sil), 7 (lr)
Candelariella medians – 4 (lr), 7 (lr), 15 (lr) JV6876
Candelariella vitellina – 3 (lr), 7 (lr), 8 (lr)
Candelariella xanthostigma – 1 (Apl)
Catillaria lenticularis – 4 (lr) JV19397, 8 (lr) JV19410, 9 (lr) JV5011
Cetraria aculeata – 2 (ter)
Chaenotheca ferruginea – 2 (Qpe)
Chaenotheca chrysocephala – 2 (Qpe)
Cladonia caespiticia – 2 (ter)
Cladonia cervicornis – 2 (ter)
Cladonia coniocraea – 8 (dw)
Cladonia diversa Asperges ex S. Stenroos – 2 (ter)
Cladonia macilenta – 2 (dw)
Cladonia pocillum – 3 (cs), 4 (cs), 7 (cs), 8 (cs)
Cladonia pyxidata – 2 (ter)
Cladonia rangiformis – 2 (ter), 3 (ter), 4 (ter)
Cladonia subulata – 2 (ter)
Cladonia symphy carpia – 3 (cs), 4 (cs), 7 (cs)
Cladonia verticillata – 2 (ter)
Collema crispum – 4 (lr), 7 (lr)
Collema cristatum – 4 (lr) DS2665, 7 (lr)
Collema fuscovirens – 4 (lr), 7 (lr), 8 (lr)
Collema polycarpon (VU) – 4 (lr), 13 (vápenec ve zdi [limestone in wall])
 JV5109
Collema tenax – 4 (lr), 8 (lr) JV19386, 9 (bryo-lr) JV6859
Dermatocarpon miniatum s. l. – 4 (lr), 7 (lr), 8 (lr)
Diploschistes gypsaceus – 4 (lr) JM11815
Diploschistes muscorum – 3, 6, 7, 8 (bryo)
Diploschistes scruposus – 2 (sil), 8 (sil)
Diplotomma cf. *albo atrum* – 4 (lr)
Diplotomma porphyricum Arnold – 1 (mor)
Diplotomma venustum (VU) – 3 (lr), 4 (lr)
Dirina stenhammarii (EN) – 8 (lr)
Endocarpon pusillum – 4 (cs)
Evernia prunastri – 2 (dw)
Flavoparmelia caperata (EN) – 2 (Qpe)
Gyalecta geoica (CR) – 4 (bryo)
Gyalecta jenensis – 4 (lr), 6 (lr) JM11811
Hypocenomyce scalaris – 2, 8 (Qpe, Pin)
Hypogymnia physodes – 2 (dw), 8
Imshaugia aleurites (VU) – 2 (dw)
Lecania cuprea – 8 (lr) JV19409
Lecanora albescens – 4 (lr)
Lecanora campestris – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Lecanora chlarotera – 2 (Apl)

- Lecanora conizaeoides* – 2 (Qpe)
Lecanora crenulata – 4 (lr), 7 (lr)
Lecanora dispersa agg. – 4 (lr), 7 (lr)
Lecanora expallens – 2 (Qpe)
Lecanora orosthea – 2 (sil)
Lecanora rouxii (EN) – 8 (lr) JV19390
Lecanora rupicola – 2 (sil), 3 (sil)
Lecanora saxicola var. *versicolor* (Pers.) Tuck. – 3 (lr), 4 (lr)
Lecanora semipallida – 4 (lr)
Lecanora sulphurea (VU) – 2 (sil)
Lecidella carpathica – 8 (lr)
Lecidella elaeochroma – 1 (Apl)
Lecidella stigmatea – 4 (lr)
Lempholemma chalazanum (VU) – 4 (cs) DS2662, 13 (vápenec ve zdi [limestone in wall]) JV5128
Lepraria crassissima – 1 (st)
Lepraria diffusa – 3 (lr) JM1 1809, 4 (bryo) JM1 1812, 8 (cs) JV19408
Lepraria incana – 1 (Qpe)
Lepraria lobificans – 1 (Apl)
Lepraria membranacea – 2 (sil), 8 (sil)
Lepraria nivalis – 4 (lr) JM1 1807
Leptogium plicatile (VU) – 4 (lr), 8 (lr)
Leptogium pulvinatum – 3 (lr), 4 (lr), 8 (lr)
Leptogium schraderi (VU) – 10 (cs) JV5124
Leptogium teretiusculum (EN) – 10 (cs) JV5123
Lichinella nigritella (EN) – 4 (lr), 6 (lr)
Lobothallia radiosa – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Macentina abscondita – 11 (Sni) JV4993 (sub *Psoroglaena abscondita*)
Melanelia disjuncta – 2 (sil)
Melanelixia fuliginosa – 1 (sil), 8 (sil)
Melanelixia subargentifera (VU) – 13 (Fra) JV6873
Metamelanea caesiella (Th. Fr.) Henssen – 4 (lr) JV19403, PRM
Micarea denigrata – 8 (dw)
*Muellerella lichenicola – 13 (na *Caloplaca variabilis*) JV5115
Opegrapha niveoatra – 1 (Apl)
*Opegrapha rupestris – 9 (lr, částečně na [partly on] *Verrucaria* sp.) JV5130
Opegrapha varia s. l. – 8 (lr) JV19396, 10 (lr) JV5122
Parmelia sulcata – 1 (Apl)
Peltigera horizontalis (EN) – 6 (ter)
Peltigera praetextata – 3 (ter), 6 (ter)
Peltigera rufescens – 2 (ter), 4, 7
Pertusaria albescens – 2 (Apl)
Pertusaria lactea – 2 (sil)
Phaeophyscia orbicularis – 7 (lr)
Phaeophyscia sciastra – 3 (st), 4 (st)
Phlyctis argena – 1 (Qpe)

- Physcia adscendens* – 1 (Apl)
Physcia caesia – 4 (lr), 7 (lr)
Physcia dubia – 8 (st)
Physcia tenella – 1 (Apl)
Physconia enteroxantha – 1 (Apl)
Placidium rufescens – 4 (lr)
Placidium squamulosum – 6 (cs)
Placopyrenium fuscellum (VU) – 4 (lr), 7 (lr)
Placynthiella icmalea – 8 (dw)
Placynthium caesium (Fr.) Jatta – 7 (lr) JM11817
Placynthium nigrum (obr. 2) – 4 (lr), 7 (lr)
Porina chlorotica – 8 (sil)
Protoblastenia rupestris – 4 (lr), 7 (lr)
Protoparmelia hypotremella – 2 (dw) JM11806
Psilolechia lucida – 3 (sil), 8 (sil)
Psora decipiens (VU) – 6 (cs)
Pycnora sorophora – 2 (dw) JM11805, JV19401
Ramalina farinacea (VU) – 1 (Apl)
Ramalina pollinaria – 2 (sil)
Rhizocarpon distinctum – 3 (sil)
Rhizocarpon geographicum – 2 (sil)
Rhizocarpon petraeum (VU) – 1 (mor) JV19411
Rhizocarpon polycarpum – 2 (sil) JV19391
Rinodina bischoffii – 7 (lr), 8 (lr) JV19387
Rinodina lecanorina (VU) – 4 (lr)
Sarcogyne privigna – 3 (lr) JM11808 (sub *S. hypophaea*)
Sarcogyne regularis – 4 (lr), 7 (lr), 8 (lr), 15 (lr) JV6865
Scoliosporum umbrinum – 2 (sil), 8 (sil)
Solorina saccata (EN) – 4 (lr), 7 (lr) DS2663
Thelidium papulare (VU) – 9 (lr) JV5127
Toninia aromatica (EN) – 8 (st) JV19400
Trapelia obtogens – 2 (sil) JV19394
Trapeliopsis flexuosa – 2 (dw), 8 (dw)
Verrucaria caerulea (VU) – 9 (lr) JV5010 (det. J. Halda 2007)
Verrucaria macrostoma – 4 (lr) JV19383, 8 (lr) JV19389
Verrucaria muralis – 4 (lr), 8 (lr) JV19388
Verrucaria nigrescens – 3 (lr), 4 (lr), 7 (lr)
Verrucaria polysticta – 8 (lr) JV19385
Xanthoparmelia conspersa – 2 (sil)
Xanthoparmelia pulla – 2 (sil) JM11804
Xanthoparmelia verruculifera – 2 (sil) JM11803
Xanthoria elegans – 4 (lr), 7 (lr)
Xanthoria fallax – 4 (sil)
Xanthoria parietina – 1 (Apl), 3 (st)

KOMENTÁŘE K VÝZNAMNÝM DRUHŮM

Caloplaca epierodens

V posledních letech si někteří lichenologové všimli drobných žlutooranžových krásnic na šedých stélkách druhu *Caloplaca erodens* (Hafellner & Muggia 2006, Bertrand & Roux 2016). Lichenikolní krásnice byla později popsána jako *Caloplaca epierodens* (Cl. Roux et M. Bertrand in Roux et al. 2017: 1126). Ve stejné práci na stejné straně autoři vytvořili pro tento druh zároveň kombinaci *Variospora epierodens*. Podle morfologických znaků se skutečně jedná o lišejník z nedávno zavedeného rodu *Variospora* (Arup et al. 2013), patrně blíže příbuzný druhu *V. velana*. Dosud však nejsou známy žádné DNA sekvence, které by objasňovaly taxonomickou identitu *C. epierodens*.

Náš sběr z Rabí pochází z mírně zastíněné vápencové skalky v řídkém borovém lese, kde se lišejník zřejmě nacházel v suboptimálních podmínkách. Sbírané stélky jsou výrazně méně vyvinuté než stélky z osluněných míst na fotografiích Association Française de Lichénologie (<https://www.afl-lichenologie.fr/index.htm>).

Caloplaca limonia

Krásnice ze skupiny *C. citrina*, která je charakteristická velkými sorédiemi/blastídiemi, vznikajícími na povrchu stélky, a silným okrajem apotecií, který je často pokrytý vegetativními propagulemi. Tento druh upřednostňuje především pobřežní vápencové skály, ale jeho ekologická nika zahrnuje i další biotopy. Z ČR byl publikován zatím pouze z jediné lokality v Písku (Vondrák et al. 2009), avšak pravděpodobně bude přehlížený. Nedopatřením chybí v poslední verzi seznamu lišejníků ČR (Liška & Palice 2010).

Solorina saccata (EN)

Terčoplodek vakovitý je spíše horským druhem, který se ale stále porůznu vyskytuje na více místech i v níže položených oblastech ČR. Preferuje vápencové a většinou kolmé skalky bez přímého slunečního světla, které jsou zároveň nezastíněné – typicky severně orientované horní partie výchozů. Tento druh byl v minulosti negativně ovlivněn zejména změnou charakteru stanovišť (zarůstání) a jejich mizením (těžba vápence). Terčoplodek je v současnosti v ČR znám z Českého krasu (Svoboda 2007), Moravského krasu (Svoboda, nepubl.), několika míst v Krkonoších (např. Halda & Zahradníková 2012), Vyšenských kopců u Českého Krumlova (Vondrák 2006), Šumavy (Peksa 2004), Hrubého Jeseníku (Malíček 2014, Halda 2017) a od Chvojnice u Náměště nad Oslavou (Šoun et al. 2015).

Lokalita na hradu Rabí, známa již z minulosti, je v současnosti omezena pouze na skalku západní strany vnějšího okraje hradeb (49,2791°N, 13,6174°E) a vyskytují se zde celkem tři stélky. Druh se dle sběrů v herbáři (Svoboda, nepubl.) na Horažďovických vápencích

vyskytoval i jinde. My jsme zachovalou populaci v počtu cca dvacet stélek našli také nad Veským rybníkem v Krtech-Hradeč.

Toninia aromatica

V Evropě široce rozšířený lišejník, který roste na vápnité půdě a skalách od nížin do hor, v teplých i severských oblastech (Timdal 1992). V České republice se vyskytuje velmi vzácně – poslední potvrzení jeho výskytu pochází ze slepenců u Budkovic na jižní Moravě (Vězda 1998). Další roztroušené údaje pocházejí z první poloviny 20. století (Vězda & Liška 1999).

ZÁVĚR

Během našich exkurzí v širším okolí Sušice, Horažďovic a Strakonice (lokality č. 7) jsme zaznamenali 176 taxonů lišejníků, jednu lišejníkem podobnou houbu (*Anisomeridium macrocarpum*) a dvě lichenizující houby (*Muellerella lichenicola*, *Opegrapha rupestris*). Hlavní pozornost jsme věnovali vápencovým, ale i přímíšeným silikátovým výchozům, které se zde v hojně míře vyskytují. Většina lokalit je ale plošně velmi omezených, často se jedná pouze o zastíněné drobné výchozy v lese. Exkurze směřovaly na potenciálně nejrozsáhlejší přirozené výchozy vápenců (Kozlovská stráž, Semlina, Rabí apod.).

Nepodařilo se ověřit historicky uváděný druh *Physconia distorta* (Maloch 1936), ale byla nalezena celá řada dalších řídky uváděných druhů. *Caloplaca epirodens* je nová pro ČR a poprvé v Čechách byla zjištěna *Gyalecta geonica*, doposud uváděná pouze z několika lokalit na Moravě (Halda et al. 2017). Na jedné ze dvou známých lokalit v ČR zde roste cyanolišejník *Placynthium caesium* (Malíček et al. 2018b) a taktéž teprve z druhé lokality u nás je zde publikována krásnice *Caloplaca limonia*. Čtvrtou publikovanou lokalitu v ČR zde má další korovitý cyanolišejník *Metamelanea caesiella* (Malíček et al. 2014). Jednu ze čtyř recentních publikovaných lokalit zde má tenkomázdřík *Leptogium teretiusculum* (Malíček & Palice 2013, Malíček et al. 2013). Významný byl také nález populace (desítky stélek) druhu *Psora decipiens* (obr. 3), který je recentně uváděný pouze z Českého krasu (Svoboda et al. 2014) a Vyšenských kopců u Českého Krumlova (Vondrák 2006).

Pozoruhodné jsou nálezy dalších vápnomilných lišejníků, např. *Acrocordia conoidea*, *Caloplaca erodens*, *C. raesaenennii*, *Candelariella medians*, *Diploschistes gypsaceus*, *Dirina stenhammarii*, *Diplotomma porphyricum*, *Lecania cuprea*, *Lecanora rouxii*, *Lempholemma chalazanum*, *Lepraria diffusa*, *L. nivalis*, *Lichinella nigritella*, *Rhizocarpon petraeum*, *Sarcogyne privigna* (obr. 4), *Solorina saccata*, *Thelidium papulare*, *Toninia aromatica*, *Verrucaria caerulea* a *V. polysticta*.

Obr. 3. Psora klamná (*Psora decipiens*) se řadí k lišejníkům rozšířeným prakticky po celém světě.

Na našem území patří k vzácným obyvatelům obnažovaných vápnitých půd. Foto J. Malíček

Fig. 3. *Psora decipiens* occurs almost throughout the world. In the Czech Republic, it is a rare lichen of occasionally disturbed calcareous soils. Photo by J. Malíček

Obr. 4. Drobnovýtruska nevlastní (*Sarcogyne privigna*) roste roztroušeně na vápnitých i vápníkem mírně obohacených silikátových horninách. Foto J. Machač

Fig. 4. *Sarcogyne privigna* occurs sparsely on calcareous as well as calcium-enriched siliceous rocks. Photo by J. Machač

PODĚKOVÁNÍ

Položku druhu *Sarcogyne privigna* ochotně určil Kerry Knudsen, druhy *Bagliettoa baldensis* a *Verrucaria caerulea* determinoval Josef P. Halda. Tipy na zajímavé lokality v regionu poskytl Jan Šašek. Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2018/09, 00023272), P17/01 IG – BO a za podpory dlouhodobého výzkumného grantu RVO 67985939.

LITERATURA

- Arup U., Søchting U. & Frödén P. (2013): A new taxonomy of the family Teloschistaceae. – *Nordic Journal of Botany* 31: 16–83.
- Bertrand M. & Roux C. (2016): Compte rendu de la session lichenologique de l'AFL en Haute-Uribe – juillet 2014. – *Bulletin d'informations de l'association française de lichenologie* 41: 23–62.
- Hafellner J. & Muggia L. (2006): Über Vorkommen von *Caloplaca erodens* in der Steiermark (Österreich). – *Mitteilungen der Naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark* 135: 33–49.
- Halda J. P. (2017): Lišejníky ledovcového karu Velká kotlina v Hrubém Jeseníku. – *Acta musei richnoviensis, sect. natur.* 24: 7–52.
- Halda J. P., Kocourková J., Lenzová V., Malíček J., Müller A., Palice Z., Uhlík P. & Vondrák J. (2017): Lišejníky zaznamenané během 22. jarního setkání bryologicko-lichenologické sekce ČBS v Moravském krasu v dubnu 2015. – *Bryonora* 59: 1–23.
- Halda J. P. & Zahradníková J. (2012): Přehližení obyvatel vápencových lomů. – *Krkonoše – Jizerské hory* 2012/9: 14–16.
- Liška J. & Palice Z. (2010): Červený seznam lišejníků České republiky (verze 1.1). – *Příroda, Praha*, 29: 3–66.
- Malíček J. (2013): Lišejníky Týněčanského krasu. – *Zprávy České botanické společnosti* 48: 143–162.
- Malíček J. (2014): Zajímavé nálezy lišejníků z Hrubého Jeseníku a Králického Sněžníku. – *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci* 307: 32–48.
- Malíček J. & Palice Z. (2013): Lichens of the virgin forest reserve Žofínský prales (Czech Republic) and surrounding woodlands. – *Herzogia* 26: 253–292.
- Malíček J., Palice Z. & Vondrák J. (2014): New lichen records and rediscoveries from the Czech Republic and Slovakia. – *Herzogia* 27: 257–284.
- Malíček J., Bouda F., Kocourková J., Palice Z. & Peksa O. (2018a): Zajímavé nálezy zástupců rodu *Lecanora* v České republice. – *Bryonora* 62: 24–39.
- Malíček J., Palice Z. & Vondrák J. (2018b): Additions and corrections to the lichen biota of the Czech Republic. – *Herzogia* 31: 453–475.
- Maloch F. (1936): Rostlinné útvary a společnosti sušického okresu. – Plzeň.
- Peksa O. (2004): Výsledky lichenologického výzkumu Povydíří. – In: Dvořák L. & Šustr P. [eds], *Sborník konference Aktuality šumavského výzkumu II*. Srní, Říjen 4–7, 2004: 112–115, Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk.
- Roux C. et al. (2017): Catalogue des lichens et champignons lichénicoles de France métropolitaine. 2e édition revue et augmentée. – Association française de lichenologie (A. F. L.), Fontainebleau.
- Svoboda D.: Lichens of the central part of the Bohemian Karst. – *Novitates Botanicae Universitatis Carolinae* 18: 15–52.
- Svoboda D., Halda J. P., Malíček J., Palice Z., Šoun J. & Vondrák J. (2014): Lišejníky Českého krasu: shrnutí výzkumů a soupis druhů. – *Bohemia centralis* 32: 213–265.
- Šoun J., Vondrák J. & Bouda F. (2015): Vzácné a málo známé druhy lišejníků Třebíčska a okolí. – *Bryonora* 56: 1–23.

- Timdal E. (1992): A monograph of the genus *Toninia* (Lecideaceae, Ascomycetes). – Opera Botanica 110: 1–137.
- Vězda A. (1998): Flóra lišejníků v oblasti vlivu energetické soustavy Dukovany-Dalešice. – Přírodovědný sborník Západoomoravského muzea v Třebíči 30: 77–120.
- Vězda A. & Liška J. (1999): Katalog lišejníků České republiky. – Botanický ústav AV ČR, Průhonice.
- Vondrák J. (2006): Lišejníky chráněného území Vyšenské kopce u Českého Krumlova. – Bryonora 37: 9–18.
- Vondrák J., Kocourková J., Slavíková-Bayerová Š., Breuss O., Sparrius L. & Hawksworth D. L. (2007): Noteworthy lichens, lichenicolous and other allied fungi recorded in Bohemian Karst, Czech Republic. – Bryonora 40: 31–40.
- Vondrák J., Říha P., Arup U. & Søchting U. (2009): The taxonomy of the *Caloplaca citrina* group (Teloschistaceae) in the Black Sea region; with contributions to the cryptic species concept in lichenology. – Lichenologist 41: 571–604.
- Zahradnický J. & Mackovčín P. [eds] (2004): Plzeňsko a Karlovarsko – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, svazek XI, AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha.